

GUIA PER A L'ELABORACIÓ DEL TREBALL DE FI DE MÀSTER

1. En què consisteix un Treball de Fi de Màster?

Quan s'han cursat tots els crèdits d'un Màster, cal elaborar i defensar públicament un treball final per tal d'obtenir l'acreditació corresponent. El treball, conseqüència directa del que s'ha après al llarg dels cursos del Màster, és la redacció per escrit d'un projecte compost per tot un conjunt d'explicacions, teories, idees, raonaments i apreciacions sobre una temàtica concreta escollida entre tutor/a i estudiant. Les recomanacions europees emfasitzen que els aspectes investigats a la universitat puguin, a mig o llarg termini, ser transferits a les empreses, a la societat o a altres investigadors. L'estudiantat pot proposar altres opcions que seran considerades pel professorat tutor. El treball de fi de Màster, individual, haurà de ser supervisat per un professor o professora tutor que vetllarà per la seva progressió i el seu nivell de qualitat; tanmateix el treball és responsabilitat única del futur aspirant a Màster.

2. Per què és important un Treball de Fi de Màster?

Des de fa ja quasi dues dècades, l'ensenyament superior recomana que l'estudiantat pugui adquirir i dominar tota una sèrie d'habilitats i competències que en mostrin la seva vàlua social i professional quan hagi de desenvolupar la seva professió. Com s'ha dit anteriorment aquestes habilitats i competències han estat proposades per diverses instàncies europees i espanyoles, tot i que cada universitat és lliure de completar-les o adaptar-les als diferents contextos.

L'estudiant capaç d'elaborar un treball d'aquestes característiques va, de mica en mica, aconseguint tota una sèrie de competències útils més endavant, per desenvolupar-se correctament en el món del treball. Competències planificadores, analítiques, de processament lògic del pensament, de resolució de problemes i de presa de decisions, interpretatives, comunicatives i valoratives. Tot un seguit d'aspectes positius de nivell de qualitat possiblement només superables per l'experiència real a la pràctica professional durant anys. Les habilitats que s'haurien d'aconseguir al llarg del Màster haurien de ser:

- a) Assolir coneixements avançats i demostrar —en un context d'investigació científica, tecnològica o altament especialitzada— la comprensió dels aspectes teòrics i pràctics i de la metodologia de treball en un o més camps d'estudi.
- b) Saber aplicar i integrar els coneixements en entorns nous, des de la multidisciplinarietat demostrant la capacitat de resoldre problemes.
- c) Saber avaluar i seleccionar la teoria científica adequada i la metodologia precisa per formular judicis, lligant la reflexió sobre la responsabilitat social o ètica vinculades a les solucions proposades.
- d) Ser capaços de predir i controlar l'evolució de situacions complexes a través de metodologies innovadores.
- e) Saber transmetre clarament els resultats procedents de la investigació científica i els fonaments més rellevants sobre els quals se sustenten.
- f) Haver desenvolupat l'autonomia suficient per participar en projectes d'investigació i col·laboracions científiques o tecnològiques.
- g) Ser capaços d'assumir la responsabilitat del propi desenvolupament professional i

especialització en un o més camps d'estudi.

3. Les finalitats del Treball de Fi de Màster

En el TFM la recerca pot anar dirigida cap a diferents finalitats:

1. Corroborar una o més hipòtesis a través de l'obtenció de determinats resultats aconseguits mitjançant diverses metodologies de recollida de dades d'ordre quantitatiu i/o qualitatiu que aportin coneixement sobre temàtiques i àmbits relacionats amb el Màster. Ha d'estar fonamentat en un marc teòric que doni consistència científica a allò que es pretén confirmar; és a dir, requereix emmarcar bé l'interrogant a investigar o la hipòtesi de partida. A més, és important clarificar l'enfocament i el disseny metodològic tot buscant la coherència amb tot el conjunt.
2. Elaborar una proposta pràctica —o d'innovació— que respongui a una necessitat detectada en un sector professional concret. El document ha de ser versemblant i seguir totes les característiques de contingut i de forma propis dels que es lliurarien en un àmbit laboral de referència.
3. Aportar una reflexió crítica sobre els aspectes teòrics del coneixement o sobre el que s'ha estat treballant a les pràctiques. En tots els casos requereix una fonamentació científica.

4. La proposta

Per tal que un Treball de Fi de Màster sigui acceptat pel tutor o tutora (i, al final, per la comissió avaluadora) ha de complir uns requeriments formals i de contingut i preveure tota una sèrie de plantejaments lligats a l'ordenació de les idees, a les fases que se seguiran per construir-lo i a l'enfocament que se li vulgui donar. Seria útil que abans de presentar una proposta, el futurs titulats en Màster redactessin un esquema de projecte que inclogués els següents aspectes: Quin tema vull tractar?, Quins objectius em proposo?, Quin enfocament li vull donar?, Quin serà el meu pla de treball? etc.

Això exigeix, òbviament, una reflexió prèvia i en profunditat d'aspectes clau. Pel que fa al tema, sempre s'ha de mirar de conjuminar la recerca que es vol fer amb les recerques més significades que es desenvolupen on es cursa el Màster. Hi sol haver diversos equips de recerca que ja tenen establertes certes línies d'investigació a mitjà i llarg termini per tal d'assolir resultats transferibles a la societat i al coneixement del país o d'altres països, mitjançant una àmplia política de publicacions nacionals i internacionals.

Pel que fa als objectius, els treballs que poden fer els estudiants de Màster podrien assumir-ne un i treballar-lo a fons, col·laborant, d'aquesta manera, en l'estudi monogràfic més detallat i professionalitzat, recollint dades d'interès per a l'equip en què es pot adscriure. L'enfocament té a veure amb els fonaments teòrics que serien la base a partir de la qual es vol iniciar un estudi reflexiu i crític sobre quins són els principis que els científics proposen a la societat, i contribuir així a aclarir i solucionar certs problemes en un determinat àmbit acadèmic i laboral. Molt important, en aquest cas, és determinar quina metodologia de recerca serà la més idònia per avançar en la cerca de dades reals, en l'anàlisi del problema i en de les possibles alternatives resolutòries del cas plantejat. Finalment, un cop posades sobre la taula totes les variables, l'estudiant ha d'esforçar-se a redactar un pla de treball.

5. Tutoria del treball

Un cop publicada l'assignació provisional, l'estudiant haurà de posar-se en contacte amb el director o directora assignats. És obligatori tenir una primera tutoria del treball amb el director o directora abans que acabi el primer trimestre del curs.

Correspon al director o directora:

- a) Informar l'estudiant sobre les característiques i els objectius del treball.
- b) Assegurar la viabilitat del treball amb el nombre d'hores de dedicació que es corresponguin amb els crèdits ECTS que tingui assignats el treball en el pla d'estudis.
- c) Orientar l'estudiant en el desenvolupament del treball i fer-ne el seguiment.
- d) Autoritzar la presentació i la defensa del treball.

6. Parts del Treball

El treball hauria d'estar dividit en capítols homogenis numerats, que es podrien agrupar en quatre grans àmbits: la teoria, el mètode, els resultats i la discussió.

6.1. INTRODUCCIÓ

Introduir significa presentar, començar, iniciar l'explicació del projecte o treball que s'està elaborant. La introducció és un preàmbul, un pròleg, un text introductor inicial gràcies al qual el lector pot conèixer les principals línies de què consta un treball. La introducció s'elabora amb l'objectiu de situar l'escrit en el seu context i en el marc de la teoria elaborada, amb la finalitat de formular els objectius que es persegueixen, de descriure els processos seguits, les accions ideades i els resultats o conclusions obtinguts. Es tracta d'una primera fotografia, amb els detalls més rellevants, del que amb posterioritat es descriurà en cadascun dels apartats del redactat.

6.2. OBJECTIUS O FINALITAT

Finalitat significa fi o objectiu amb què es realitza una tasca, una acció, un projecte. La finalitat d'un treball és el punt o la situació als quals es vol arribar un cop elaborat. Podria dir-se que la finalitat és, pròpiament, el que motiva cap a la confecció d'un determinat treball.

Un cop redactada la introducció, descriure la finalitat permet entrar en detall i mostrar quin és el propòsit del projecte: allò que es vol aconseguir i que haurà de ser contrastat i explicat en el moment de les conclusions. Si se sap d'entrada allò que es persegueix, serà molt més senzill organitzar i mobilitzar tots els recursos necessaris i articular les accions bàsiques per arribar-hi.

Sovint, la finalitat es formula amb una frase explicativa de la finalitat que es persegueix, seguida d'una breu descripció justificativa i de la relació d'un conjunt d'objectius específics, que guiaran el conjunt del projecte, especialment la fonamentació teòrica i la contextualització.

En definitiva, per poder explicitar la finalitat d'un treball o d'una recerca s'hauria de respondre a la qüestió nuclear: "Què es vol aconseguir amb el projecte?".

6.3. MARC TEÒRIC I FONAMENT

El primer gran àmbit, teoria, és una ampliació d'allò que hem fet constar en la introducció. S'inclouen els antecedents científics anteriors a la pròpia investigació aportant una valoració crítica. En darrer terme, l'abordatge de certes proposicions teòriques, postulats i marcs de referència ha de conduir a l'autor o autora a establir hipòtesis o conjetures que després es validaran en la realitat estudiada.

La fonamentació teòrica implica desenvolupar, de manera sistemàtica i raonada, el conjunt d'idees, conceptes, nocions, postulats, enfocaments i problemàtiques que emmarquen i sostenen el treball. Alhora s'ha d'oferir informació de la perspectiva assumida per l'autor o autora, a partir de la qual interpreta el procés d'elaboració del seu treball. Per això, fonamentar un treball implica activar habilitats d'anàlisi, relació i judici crític per tal d'establir idees, concepcions i postulats propis.

6.4. METODOLOGIA

En el segon gran àmbit, mètode, es detalla la metodologia emprada durant la investigació, ubicant així el treball, si s'escau, dins una corrent epistemològica determinada. És un apartat essencial per mostrar la manera de fer, explicant el perquè s'opta per aquesta possibilitat.

6.5. RESULTATS

El tercer àmbit, resultats, és el vertader centre del treball on es presenten clara i estructuradament allò obtingut durant la recerca. Aquí trobarem allò sorgit de la investigació de manera descriptiva.

6.6. DISCUSSIÓ

El quart gran àmbit, la discussió, és habitualment la part més extensa del treball, on s'ha de justificar com la informació i les dades obtingudes recolzen, o no, la hipòtesi o hipòtesis en el cas d'una recerca que les hagi plantejat. En un altre tipus de treballs serà l'espai per entrar a debatre i reflexionar sobre allò analitzat.

6.7. CONCLUSIÓ

La conclusió és la fi o terminació de quelcom, la resolució que es pren sobre allò que es dona per acabat. Per tal de concloure, primer s'han d'haver fixat uns objectius a aconseguir i unes hipòtesis a treballar. Redactar les conclusions d'un treball, és, per diverses raons, una de les

tasques més importants, perquè es tracta de demostrar la seva pertinença. Les conclusions donen les raons per les quals ha valgut la pena aprofundir el tema en qüestió, demostrant que és rellevant en el camp de coneixement tractat. Concloure és treure profit del procés i dels resultats i dir allò que s'hi ha trobat de valuós, tot justificant-lo. Pot passar que les conclusions tinguin poc a veure amb la finalitat, objectius i hipòtesis que havien estat plantejats a l'inici, la qual cosa demostraria certa incongruència entre principi i final.

6.8. ANNEXOS

L'annex podria definir-se com aquell document o conjunt de documents complementaris que depenen del contingut del treball i hi tenen estreta relació. L'annex és una compilació elaborada i justificada de material que no constitueix el nucli central del projecte però la lectura del qual ajuda a comprendre i concretar part de les idees que s'hi desenvolupen. Es tracta d'un document que té entitat per si mateix, i pretén aportar evidències al lector d'algun dels aspectes de l'informe a través de detalls que, per les pròpies característiques, queden fora del discurs narratiu corresponent. Aquestes evidències són de variades tipologies i estils, però en tot cas s'entenen com a necessàries per complementar alguna de les parts del treball i comprendre'l en la seva complexitat. Els annexos no són, en cap cas, una suma desconnectada de tota aquella informació que no s'ha pogut incloure al treball o que no té significat rellevant per comprendre'l.

7. Estil

És molt important la presentació del treball i la redacció del text. Recomanem seguir els criteris del *Llibre d'estil de la Universitat Pompeu Fabra* <http://www.upf.edu/leupf/>. Aquí hi ha indicacions dedicades a qüestions gramaticals, signes de puntuació, citacions... Específicament per les citacions, és recomanable consultar el sistema APA <http://www.udg.edu/tabid/11972/language/ca-ES/default.aspx>

8. El plagi i l'honestedat acadèmica

El *Codi ètic de la Universitat Pompeu Fabra* defineix així el plagi: "S'entén per plagi apropiar-se d'idees, paraules, obres o qualsevol altre element de qui l'ha creat originàriament. Per tant, en l'àmbit universitari aquest terme s'aplicaria a totes aquelles situacions en les quals es produeix una apropiació d'allò que un altre ha creat sense un reconeixement explícit del seu origen. El concepte de plagi va associat a l'autoria intel·lectual. Aquesta suposa el reconeixement de l'obra de creació i la gènesi del coneixement, ambdós d'especial importància en l'àmbit universitari. Tots els universitaris han d'incorporar el respecte a l'autoria intel·lectual com un dels principis fonamentals de la seva activitat diària; i els estudiants, com a membres d'aquesta comunitat, han d'adoptar també aquest principi."

Així mateix, el *Codi ètic* estableix com ha d'actuar la Universitat davant del plagi: "La Universitat ha de rebutjar de manera implacable les conductes que utilitzin el plagi amb qualsevol objectiu i ha de fer tot el possible per detectar-lo i impedir-lo. El *Codi ètic de la Universitat Pompeu Fabra* es pot llegir a http://www.upf.edu/universitat/planificacio/codi_etica.pdf. Altre informació d'interès a <http://ci2.es/objetos-de-aprendizaje/tutorial-de-plagio-cat>

Bibliografia

Booth, Wayne C., Gregory G. Colomb i Joseph M. Williams (1995). *Cómo convertirse en un hábil investigador*. Barcelona: Gedisa, 2004 (1a reimpressió).

Castelló, Montserrat (coord.) (2007). *Escribir y comunicarse en contextos científicos y académicos. Conocimientos y estrategias*. Barcelona: Graó.e

Cervera, Ángel i Miguel Salas (1998). *Cómo se hace un trabajo escrito*. Madrid: Laberinto.

Coromina, Eusebi; Casacuberta, Xavier i Quintana, Dolors (2000). *El Treball de Recerca: procés d'elaboració, memòria escrita, exposició oral i recursos*. Vic: Eumo.

Cremer, Phyllis; Lea, Mary R. (2000). *Escribir en la universidad*. Barcelona: Gedisa. [Original: *Writing at University. A Guide for Students*. 1997. Filadèlfia: Open University Press.]

Eco, Umberto (1982). *Cómo se hace una tesis. Técnicas y procedimientos de estudio, investigación y escritura*. Barcelona: Gedisa, 2001.

Martínez de Sousa, José (2004). *Ortografía y ortotipografía del español actual*. Gijón: Trea.

Martínez de Sousa, José (2005). *Manual de edición y autoedición*. Madrid: Pirámide. Segunda edició.

Mestres, Josep M.; Costa, Joan; Oliva, Mireia i Fité, Ricard (1995). *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. Barcelona: Eumo Editorial, Universitat de Barcelona, Universitat Pompeu Fabra i Associació de Mestres Rosa Sensat.

Rubio, Joana i Puigpelat, Francesc (2000). *Com parlar bé en públic*. Barcelona: Pòrtic.

Sanmartín Arce, Ricardo (2003). *Observar, escuchar, comparar, escribir. La práctica de la investigación cualitativa*. Barcelona: Ariel.

Walker, Melissa (2000). *Cómo escribir trabajos de investigación*. Barcelona: Gedisa. Traducció de J.A. Álvarez. [Original: *Writing Research Papers*. Quarta edició, 1997. Nova York: Norton & Company.]

Nota:

Aquesta GUIA PER A L'ELABORACIÓ DEL TREBALL DE FI DE MÀSTER s'ha preparat seguint el document *Com elaborar, tutoritzar i avaluar un Treball de Fi de Màster* de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya http://www.aqu.cat/doc/doc_26365669_1.pdf i les indicacions elaborades en diferents materials per part de la Universitat Pompeu Fabra: *Com elaborar un treball acadèmic* <https://stpr.upf.edu/tutorial/>. En aquests documents i tutorials es pot ampliar la informació aquí presentada. En cas de dubte o de no resoldre les necessitats de l'estudiant aquest pot contactar amb la persona que exerceix la tutoria del Treball Fi de Màster.